

MIRIJAMETAR

Imao sam priliku recenzirati jedan izvještaj i primijetiti nelogičnost uporabe mjerne jedinice *nautička milja* ($1 Nm = 1852 m$) pri određivanju udaljenosti između otoka i kopna ili otoka i otoka. Zbog vrlo razvedene obale Jadrana korisni su samo najkraći i najsigurniji plovni putovi između dvaju odredišta pa se smatra da se sve navedene udaljenosti u pomorskim priručnicima odnose samo na rute koje su dovoljno duboke za brodove svih vrsta i koje vode od luke do glavnog pristana druge luke. Zbog toga ne može se u izvještajima navesti stvarna udaljenost između otoka A i B u miljama, jer ta udaljenost nema praktičnu vrijednost bez poznavanja dubina mora na tom kursu (azimutu). Plovni put ne počinje od bilo kojeg po volji odabranog rta, već se odnosi na strogo određenu rutu, što je veća udaljenost od pretpostavljene udaljenosti A-B. U početku primjene elektroničkih daljinomjera (radara, telluometra, geodimetra i drugih) za potrebe marnskih geofizičkih istraživanja mjerene su udaljenosti od 20 do 30 km. U nekim starim zapisnicima o mjerenjima kolege su naišli na podatke o udaljenosti od 3 **Mm**, pretpostavljajući da se radi o morskoj milji. Današnjim ponovljenim mjerenjima s GPS-om na istom lokalitetu udaljenost je znatno veća! Kontrolnim mjerenjima s GPS-om na drugim lokalitetima dobiveni su rezultati 5,4 puta veći od prijašnjih. Zašto su rezultati toliko različiti? Sve do otprilike 1965. godine bile su u uporabi mjerne jedinice: dekametar ($Dm=10 m$), hektometar ($hm=100 m$), kilometar ($km=1000 m$) i danas već zaboravljeni *mirijametar* ($Mm=10\,000m = 10 km$) *Prema tome spomenuite 3 Mm nisu 3 morske milje* ($3 \times 1852 = 5\,556 m$) *već 3 mirijametra, tj. 30 kilometara.*

"Tak su pisali naši stari". Znak **M** je zastarjeli predmetak decimalne jedinice, u značenju 10^4 , a upotrebljavao se početkom stoljeća za tvorbu decimalnih jedinica *mirijametar*, *mirijagram* i *mirijalitra*.

I nemojmo zaboraviti: *Planina se nastavlja na planinu, a geodet na mjernika a on na zemljomjera.*

Spomenuo bih ovdje i mjere za vrijeme:

1 sekunda

1 minuta

1 sat

1 dan = 24 sata = **red**. Otuda i riječ *VOZNI RED* o odlasku i dolasku vlakova ili autobusa, odnosno *RASPORED* dežurstava (rad u smjenama) na radilištu, bolnici i drugdje.

$1/2$ dana = 12 sati = **čelo**. Dakle, čelo = $1/2$ reda = $1/2$ dana = 12 sati. To je izraz za prastaru domaću jedinicu vremena, lokalno upotrebljavan i uglavnom zaboravljen. Danas ga rabe još jedino rudari ili radnici koji rade na prokopu tunela koriste riječ **čelo**. Čelo radilišta neprokopan je dio i nalazi se na određenom kilometru od ulaza. Izraz **čelo** upotrebljavao se u značenju prirodnih polovica dana, dakle trajanja od jutra do večeri ili od večeri do jutra. Rudari i neki drugi radnici radili su u smjenama po 12 sati da bi mogli zaslužiti cijelu nadnicu, odnosno dnevnicu. Pa i mi smo dugo vremena govorili da radimo na terenu po metodi **C** (zapravo **Č**) a pritom je većina mislila da to znači *raditi ko crnac – cijeli božji dan*.

Božidar Kanajet